

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część LXIII. — Wydana i rozesłana dnia 27. czerwca 1903.

Treść: (Nr 133—134.) 133. Ustawa, dotycząca rewizji spółek zarobkowych i gospodarczych i innych towarzystw. — 134. Rozporządzenie, którem wydaje się przepisy wykonawcze do ustawy, dotyczącej rewizji spółek zarobkowych i gospodarczych i innych towarzystw.

133.

Ustawa z dnia 10. czerwca 1903,

dotycząca rewizji spółek zarobkowych i gospodarczych i innych towarzystw.

Za zgodą obu Izb Rady państwa postanawiam co następuje :

§. 1.

Spółki zarobkowe i gospodarcze, rejestrowane na zasadzie ustawy z dnia 9. kwietnia 1873, Dz. u. p. Nr. 70, oraz założone przedtem towarzystwa, w rodzaju określonych w §. 1 wymienionej ustawy, obowiązane są poddawać swe urządzenia i prowadzenie spraw we wszystkich gałęziach administracji co najmniej co drugi rok rewizji fachowego, do spółki względnie do towarzystwa nie należącego rewizora.

Obowiązek ten istnieje bez względu na to, czy układ spółki (statut) ogranicza prawo należenia do spółki do osób fizycznych czy też rozciąga się ono także na korporacje, spółki handlowe, stowarzyszenia lub inne związki osobowe.

Przy sposobności przedsiębrania rewizji stwierdzić także należy w szczególności i w sprawozdaniu rewizyjnem uwidocznienie okoliczność, czy stosowano się zawsze do ustawowych i statutowych przepisów.

Przepisy tej ustawy mają zastosowanie także w przypadku likwidacji na czas jej trwania.

§. 2.

Związek, odpowiadający wymogom tej ustawy, musi być uznanym jako uprawniony do ustanowienia rewizora dla należących do niego spółek i to-

warzystw. Charakter taki przyznaje związkowi w przypadku, jeżeli obszar związku rozciąga się na kilka krajów, Ministerstwo spraw wewnętrznych, w przeciwnym razie polityczna władza krajowa.

Dla spółek i towarzystw, które do związku do rewizji upoważnionego nie należą, ustanawia rewizora: dla spółek sąd handlowy, dla towarzystw zaś ta polityczna władza krajowa, w której okręgu towarzystwa te mają swą siedzibę.

§. 3.

Związek musi być zawarty na zasadzie ustawy o prawie stowarzyszania się z dnia 15. listopada 1867, Dz. u. p. Nr. 134, albo na zasadzie ustawy z dnia 9. kwietnia 1873, Dz. u. p. Nr. 70, i mieć na celu rewizję należących do niego spółek i towarzystw.

Związek utworzony na zasadzie tej ostatniej ustawy może obok tego mieć na celu wspólne strzeżenie interesów związkowych spółek i towarzystw tudzież utrzymywanie stosunków handlowych spółek tych i towarzystw ze sobą i ze związkiem. Innych celów mieć mu nie wolno.

Związek musi obejmować taką liczbę spółek lub towarzystw, by skuteczna działalność jego była zapewnioną. Warunek ten uchodzi za spełniony, jeżeli związek obejmuje co najmniej 50 spółek (towarzystw) albo wszystkie spółki (towarzystwa) jakiegoś kraju albo wreszcie wszystkie spółki (towarzystwa) w jakimś kraju, które te same mają gospodarcze cele i ten sam język urzędowy.

Statut związku musi dawać gwarancję, że związek zdolny jest obowiązki rewizji podołać; w szczególności winien statut określać szczegółowo

obszar związku i zawierać postanowienia co do mianowania rewizora, jak niemniej co do sposobu przedsięwzięcia i zakresu rewizji

§. 4.

Zarząd związku winien należące do związku spółki (towarzystwa) zgłosić u władz, podanych w §. 2, ustępie 2, przedkładając dowód przyznania mu prawa rewizji, jak tylko przyznanie to nastąpiło, tudzież winien o zaszytych zmianach w tym względzie bezzwłocznie władze te zawiadamiać.

§. 5.

Prawo ustanawiania rewizora można związkowi odebrać:

1. Jeżeli związek rozszerza swą działalność na inne aniżeli w statucie określone przedmioty;

2. jeżeli związek nie czyni zadość ciążącemu na nim obowiązкови rewizji;

3. jeżeli liczba należących do związku spółek lub towarzystw tak zmalała, że skuteczna działalność jego okazuje się wykluczoną.

O pozbawieniu tego prawa rozstrzyga władza, według §. 2, ustępu 1, właściwa po wysłuchaniu zarządu związku. O utracie tej zawiadomić należy urzędownie władze, w tymże paragrafie, w ustępie 2 wymienione.

§. 6.

Należycie wylegitymowany rewizor ma na zasadzie §. 1 prawo, o ile tego cel jego ustanowienia wymaga, wchodzić do urzędowych i przemysłowych lokalów spółki, przeglądać książki i papiery, rządać od organów i funkcyonaryuszy spółki (towarzystwa) informacji i wyjaśnień tudzież badać stan kasy, jakoteż stan papierów wartościowych, zapisów dłużnych i towarów.

Żądanych informacji i wyjaśnień dostarczać mają wezwani do tego bezzwłocznie, dokładnie i prawdziwie.

Jeżeli istnieje rada nadzorcza, to winna brać udział w rewizji.

§. 7.

Rewizor winien składać zarządowi spółki (towarzystwa) sprawozdanie rewizyjne a o dokonanej rewizji zawiadamiać bezzwłocznie władzę oznaczoną w §. 2, w ustępie 2.

Jeżeli rewizora ustanowił związek, natenczas składa się sprawozdanie w drodze zarządu związku, który ma sprawozdanie to zbadać i wynik swego badania do sprawozdania dołączyć.

Co do sposobu sporządzania sprawozdania rewizyjnych można wydać ogólne wskazówki w drodze rozporządzenia.

§. 8.

Zarząd spółki (towarzystwa) winien natychmiast po otrzymaniu sprawozdania rewizyjnego, jeżeli istnieje rada nadzorcza, na wspólnem z nią posiedzeniu i łącznie z nią, powziąć decyzję co do tego sprawozdania i przy zwoływaniu najbliższego walnego zgromadzenia ogłosić, że sprawozdanie rewizyjne stanowić będzie przedmiot uchwały na tem zgromadzeniu.

Na walnem zgromadzeniu odczytać należy sprawozdanie rewizora, w całej osnowie, wraz z uwagami, które zarząd związku ewentualnie dołączy. Przytem winna się rada nadzorcza, a gdzie rady nadzorczej niema, zarząd co do wyniku rewizji oświadczyć.

§. 9.

Jeżeli rewizya wykaże, że nie zachowano ustawowych lub statutowych przepisów a nie wykazano wobec rewizora w terminie, który w odpowiedniej rozciągłości winien ku temu wyznaczyć, że stwierdzone uchybienia już są usunięte, winien rewizor, — jeżeli go związek ustanowił, za pośrednictwem zarządu związku, w każdym zaś innym razie bezpośrednio — przedłożyć odpis swego sprawozdania rewizyjnego — z potrzebnymi ewentualnie objaśnieniami — władzy, oznaczonej w §. 2, ustępie 2.

§. 10.

O ile w przypadku mianowania rewizora przez związek sprawy jego wynagrodzenia inaczej nie unormowano, ma on prawo żądać zwrotu gotowych wydatków i wynagrodzenia za swe czynności, w miarę wymaganej do tego straty czasu.

W braku porozumienia ustala kosztą rewizji władza, wymieniona w §. 2, ustępie 2 i poleca zwrot ich spółce (towarzystwu).

§. 11.

Zaniechanie przepisów zawartych w §§. 6 i 8 karać mają władze, oznaczone w §. 2, ustępie 2, karami porządkowymi od 20 K do 200 K.

Kary te porządkowe wpływają do funduszu ubogich tej miejscowości, w której spółka (towarzystwo) ma swą siedzibę.

§. 12.

Rewizor obowiązany jest zachować w tajemnicy stosunki dotyczące interesów i obrotu, które przy sposobności rewizji doszły do jego wiadomości. W sprawozdaniu rewizyjnem wolno je o tyle tylko rozpatrywać, o ile stanowią przedmiot zarzutów ze strony rewizora.

§. 13.

Wszystkie na podstawie tej ustawy sporządzone sprawozdania rewizyjne, podania i zawiadomienia wraz z należącymi do nich załącznikami wolne są od stempli i należytości.

§. 14.

Spółki zarobkowe i gospodarcze, które otrzymały zasiłki lub pożyczki z funduszy krajowych lub z kasy zaliczkowej, pozostającej na zasadzie ustawodawstwa krajowego pod nadzorem wydziału krajowego albowiem z innego majątku, podlegającego temu nadzorowi, dalej spółki zarobkowe i gospodarcze, które w statucie swym poddają się rewizji wydziału krajowego, podlegają rewizji wydziału krajowego, jeżeli i o ile wydział ten prawa tego dla siebie się domaga.

Do takich spółek zarobkowych i gospodarczych nie mają zastosowania przepisy o ustanowieniu sądowego rewizora (§. 2, ustęp 2), o zgłoszeniu dokonanej rewizji w sądzie handlowym (§. 7, ustęp 1) wreszcie o sądowym ustaleniu i ściągnięciu kosztów rewizji (§. 10).

Zresztą mają postanowienia niniejszej ustawy analogiczne zastosowanie także do rewizji, przedsięwziętych przez wysłanników wydziału krajowego, z tą tylko różnicą, że rewizor, ustanowiony przez wydział krajowy, ma składać swe sprawozdanie za pośrednictwem wydziału krajowego.

By uzyskać możność korzystania z tej ulgi winien wydział krajowy wymienić właściwemu sądowi handlowemu w ciągu miesiąca po prawomocności tej ustawy podlegające jego rewizji spółki zarobkowe i gospodarcze.

Zachodzące zmiany zgłaszać należy bezzwłocznie w sądzie handlowym.

§. 15.

Wykonanie tej ustawy powierzam Memu Ministrowi sprawiedliwości, Memu Ministrowi handlu i Memu Ministrowi spraw wewnętrznych.

We Wiedniu, dnia 10. czerwca 1903.

Franciszek Józef wkr.

Koerber wkr.

Call wkr.

134.

Rozporządzenie Ministerstwa sprawiedliwości i Ministerstwa spraw wewnętrznych, w porozumieniu z Ministerstwem handlu, z dnia 24. czerwca 1903,

którem wydaje się przepisy wykonawcze do ustawy, dotyczącej rewizji spółek zarobkowych i gospodarczych i innych towarzystw.

Na zasadzie §. 15 ustawy z dnia 10. czerwca 1903, Dz. u. p. Nr. 133, rozporządza się co następuje:

I. Wykaz rewizyjny.

§. 1.

W celu przestrzegania peryodycznych rewizji winne trybunały pierwszej instancji prowadzić przeglądowy wykaz wszystkich w jego rejestrze spółek wpisanych spółek zarobkowych i gospodarczych, według formularza 1.

Do wykazu tego wpisać należy firmy rejestrowanych w sądzie spółek oraz uwidocznienie, które z tych spółek należą do związku, któremu władza przyznała prawo ustanawiania rewizora dla należących do niego spółek i towarzystw, tudzież względem których spółek wydział krajowy prawa rewizji zażądał.

Do wykazu tego wpisywać należy bezzwłocznie wszystkie zmiany zachodzące wskutek wprowadzenia lub zaprzestania rewizji związkowych lub rewizji z ramienia wydziału krajowego, podobnie jak założenie nowych spółek i ubytek ich (wskutek otwarcia konkursu, ukończenia likwidacji).

Wglądu do wykazu dozwolnić należy na żądanie każdemu w czasie zwykłych godzin urzędowych.

§. 2.

Taki sam wykaz prowadzić ma każda polityczna władza krajowa co do tych towarzystw jej okręgu, które mają cele, wymienione w §. 1 ustawy z dnia 9. kwietnia 1873, Dz. u. p. Nr. 70, które jednak założono jeszcze przed wejściem w życie tej ustawy a nie wpisano do rejestru spółek.

§. 3.

Okoliczność, czy pewna spółka (towarzystwo) należy do związku, upoważnionego do przedsięwzięcia rewizji lub też czy ją wydział krajowy rewiduje, wpisać należy do wykazu na podstawie zgłoszenia

zarządu związku (§. 4 ustawy z dnia 10. czerwca 1903. Dz. u. p. Nr. 133) i wydziału krajowego (§. 14, ustęp 4 i 5 tej samej ustawy). To samo odnosi się do zmian, zachodzących pod tym względem.

Dla ułatwienia pierwszego założenia wykazu winne ponadto sądy natychmiast po wejściu w życie ustawy z dnia 10. czerwca 1903, Dz. u. p. Nr. 133, wezwać spółki wpisane do rejestru spółek a także polityczne władze krajowe towarzystwa w ich okręgu się znajdujące, by w ciągu czterech tygodni zawiadomiły, jakiego rodzaju rewizya będzie u nich dokonywana.

§. 4.

Przy spółkach (towarzystwach), które poddają się związkowej rewizji jakoteż przy tych, dla których rewizora ustanawia sąd lub polityczna władza krajowa wpisać należy ponadto do wykazu każdorazową rewizję za pomocą podania czasu, przez który ją rewizor przeprowadzał.

Wpis następuje z urzędu, jak tylko wejdzie zawiadomienie rewizora o ukończeniu rewizji (§. 7, ustęp 1. ustawy z dnia 10. czerwca 1903, Dz. u. p. Nr. 133). Zawiadomienie to winien rewizor skutecznie najpóźniej w 14 dni po ukończeniu czynności rewizyjnych.

§. 5.

Jeżeli odnośnie do pewnej spółki (towarzystwa), należącej do uprawnionego do przedsięwzięcia rewizji związku, zawiadomienie o dokonaniu rewizji nie wpłynie w ciągu drugiego roku od wejścia w życie ustawy z dnia 10. czerwca 1903, Dz. u. p. Nr. 133, lub na przyszłość od dokonania ostatniej rewizji, należy uwiadomić o tem bezzwłocznie, stosownie do stanu rzeczy, jedną z władz, wymienionych w §. 2, ustępie 1. ustawy z dnia 10. czerwca 1903, Dz. u. p. Nr. 133.

Władza ta winna związkowi wyznaczyć odpowiedni termin do przedsięwzięcia rewizji i zawiadomić o tym terminie sąd lub władzę polityczną. Te ostatnie władze mają następnie, gdyby i dodatkowy termin bezowocnie upłynął, uwiadomić o tem bezzwłocznie po jego upływie władzę, właściwą według §. 2, ustępu 1. ustawy z dnia 10. czerwca 1903, Dz. u. p. Nr. 133, by można było powziąć decyzję co do odebrania prawa ustanawiania rewizora (§. 5 wspomnianej ustawy).

§. 6.

W tym samym celu winien sąd lub polityczna władza krajowa zawiadomić władzę właściwą, wymienioną w §. 1, ustępie 1 ustawy z dnia 10. czerwca 1903,

Dz. u. p. Nr. 133, jeżeli ze zgłoszeń spółek (towarzystw) o wystąpieniu ich ze związku, upoważnionego do przedsięwzięcia rewizji, okaże się możliwem, że związek nie zdoła już rozwinąć skutecznej działalności.

§. 7.

Zawiadomienia politycznej władzy krajowej, przepisane w §§. 5 i 6 odpadają, jeżeli polityczna władza krajowa jest w pewnym wypadku powołana tak do przestrzegania, by rewizję przeprowadzono jak i do decyzji pod względem odebrania prawa ustanawiania rewizora.

II. Ustanowienie rewizora przez sąd lub przez polityczną władzę krajową.

§. 8.

Trybunał pierwszej instancji (§. 1 tego rozporządzenia) lub polityczna władza krajowa (§. 2 tego rozporządzenia) ustanawiają rewizora z reguły tylko na żądanie poszczególnych spółek (towarzystw). Z urzędu ustanawiają te władze rewizora dla spółek (towarzystw) — które według wykazu rewizyjnego ani rewizji związkowej, ani rewizji wydziału krajowego nie podlegają — tylko wtedy, jeżeli wniosku na ustanowienie rewizora najpóźniej na sześć miesięcy przed upływem dwuletniego terminu (§. 4, ustęp 1 tego rozporządzenia) nie wniesiono.

§. 9.

Rewizorów, których ustanawiać ma sąd, tudzież tych, których ustanawiać ma polityczna władza krajowa, należy wybrać z listy, którą dla każdego okręgu wyższego sądułożyć i prowadzić będzie wyższy sąd krajowy. Tak listę, jak i ewentualne zmiany w niej należy zakomunikować trybunałom pierwszej instancji i politycznym władzom krajowym w okręgu wyższego sądu krajowego.

W liście tej podać należy obok miejsca zamieszkania rewizora także jego ewentualne szczególne uzdolnienie do rewizji pewnego rodzaju spółek i — gdzie tego zajdzie potrzeba — jego wiadomości językowe.

§. 10.

Na liście umieścić należy rewizorów związków rewizyjnych, czynnych w okręgu wyższego sądu krajowego a za zgodą wydziału krajowego także organy rewizyjne wydziału krajowego tych krajów, na które się okrąg wyższego sądu krajowego rozciąga.

Wedle potrzeby można do listy tej wpisywać jeszcze inne fachowo wykształcone osoby. Czy i o ile ma to mieć miejsce, o tem rozstrzyga wyższy sąd krajowy według liczby i rodzaju znajdujących się w jego okręgu spółek (towarzystw), dla których sąd lub polityczna władza krajowa rewizora ustanawia. według liczby rewizorów związkowych i wydziału krajowego, ich zatrudnienia i siedziby, według wymogu szczególnych wiadomości w pewnej ściśle oznaczonej gałęzi spółek wreszcie według wymaganych wiadomości językowych.

Na poszczególnego rewizora nie powinna przypadać ani za wielka liczba spółek (towarzystw), ani też nie powinien mieć zbyt rzadko sposobności do czynności rewizyjnych. Gruntowne jego fachowe uzdolnienie nie może podlegać żadnej wątpliwości a baczyc należy i na to, by wedle możności umieszczać na liście osoby ze wszystkich części okręgu wyższościowego, aby przez konieczność przedsięwzięcia dalekich podróży przez rewizora nie powiększać nie stosunkowo kosztów rewizyi.

§. 11.

Celem wpisania rewizorów związkowych i wydziału krajowego do listy, winien ich zarząd związku względnie wydział krajowy (§. 10. ustęp 1 tego rozporządzenia) każdorazowo podać wyższemu sądowi krajowemu do wiadomości natychmiast po ich ustanowieniu. Tak samo zawiadomić należy o zwolnieniu ich z urzędu. Czy wskutek takiego zwolnienia z urzędu mają być wykreśleni z listy, o tem rozstrzyga według uznania wyższy sąd krajowy.

§. 12.

O ile do listy ma się wpisać jeszcze inne fachowo wykształcone osoby (§. 9, ustęp 2 tego rozporządzenia), wzywać należy związki spółek, czynne w okręgu wyższego sądu krajowego, do przedłożenia wniosków. Należy im przy tej sposobności oznaczyć liczbę osób, które mają zaproponować; dalej można wymienić miejscowości, w których głównie będzie należało rewizję przedsięwziąć.

Wyższy sąd krajowy nie jest związany tymi wnioskami w wyborze rewizorów, którzy mają być do listy wpisani.

§. 13.

Wpis na listę następuje we wszystkich przypadkach tylko za zgodą wchodzących w grę osób.

Osoby, które nie są ani rewizorami związku, ani rewizyjnymi organami wydziału krajowego, winne przy sposobności pierwszego ustanowienia rewizorem, przed rozpoczęciem czynności, złożyć u władzy, która im rewizję zleciła, przez podanie

ręki przyrzeczenie, że powierzone im rewizje sumiennie przeprowadzą oraz że dokładnie wypełnią wszystkie obowiązki, które na nich ustawa wkłada. Rewizorowi wręczyć należy urzędowe poświadczenie złożenia przyrzeczenia.

§. 14.

Ustanawiając rewizora do rewizyi pewnej oznaczonej spółki (towarzystwa) baczyc należy na rodzaj spółki (towarzystwa), jej siedzibę i jej język urzędowy.

Przed ustanowieniem rewizora związkowego lub rewizyjnego organu wydziału krajowego zapytać się należy związku lub wydziału krajowego, czy się przez ten czas może bez tego rewizora obejść.

Tak spółce, jak i rewizorowi należy doręczyć po jednym wygotowaniu uchwały. Egzemplarz doręczony rewizorowi służy mu równocześnie za legitymację.

Gdyby ustanowiony rewizor był członkiem spółki, do której rewidowania go powołano lub gdyby z którym z członków zarządu tak blisko był spokrewniony lub spowinowacony, że z tego powodu mogłaby powstać wątpliwość co do jego bezstronności, natenczas winien okoliczność tę zakomunikować bezzwłocznie ustanawiającej go władzy celem zamianowania innego rewizora.

III. Przeprowadzenie rewizyi.

§. 15.

Z zastrzeżeniem instrukcyi i wskazówek, których wydziały krajowe, związki lub władze, powołane do ustanawiania rewizora, udziela rewizorowi względem rewizyi w ogóle albo dla rozmaitych gałęzi spółek (towarzystw), albowiem dla poszczególnych rewizyi, winien się rewizor przy przedsięwzięciu rewizyi stosować w ogólności — bez względu na to czy ustanowił go wydział krajowy, czy związek, czy wreszcie jaka państwowa władza według §u 2, ustępu 2 ustawy z dnia 10. czerwca 1903. Dz. u. p. Nr. 133 — do następujących zasad.

§. 16.

Rewizor winien badać urządzenie i prowadzenie interesów spółki (towarzystwa) we wszystkich gałęziach administracyi. Przedmiotem jego kontroli jest nie tylko rachunkowość, należyte prowadzenie ksiąg, zestawienie bilansów we właściwym czasie i zgodnie z rzeczywistym stanem rzeczy itp. ale rewizor winien się także przekonywać, czy postawa i cała działalność spółki odpowiada postanowieniom ustawy o stowarzyszeniach ludzień celom i zadaniom stowarzyszania się.

Dlategoż winien stwierdzić, czy z jednej strony organy spółki (towarzystwa) zachowują ustawowe i statutowe przepisy i czy z drugiej strony prowadzenie interesów spółki (towarzystwa) daje rękojmię pożytecznej działalności.

W tych granicach ma rewizor nie tylko stwierdzić znalezione braki i o nich złożyć sprawozdanie ale ma także obowiązek wpływać przy rewizji pouczająco na funkcjonariuszy spółki (towarzystwa), zwracać ich uwagę na ich obowiązki, jakoteż na dostrzeżone braki i uchybienia, udzielać rad w celu osiągnięcia odpowiadającego celowi postępowania a w razie potrzeby objaśniać, w jaki sposób grożącym niebezpieczeństwom możnaby zapobiedz.

Przy usterkach, które bezzwłocznie można usunąć, ma rewizor zażądać natychmiastowego usunięcia. W sprawozdaniu rewizyjnym zaznaczyć należy jak dalece wyszczególnionym w niem brakom wskutek interwencji rewizora bezpośrednio już zaradzono.

§. 17.

Przyjąwszy, że okoliczności te nie są rewizorowi już dokładnie znane, winien się on przed rozpoczęciem rewizji zapoznać — zapomocą wglądu do rejestru spółek lub w inny sposób — ze statutem, z funkcjonariuszami spółki itd. Tym sposobem będzie się mógł upewnić równocześnie co do ustroju spółki i jej celu, jakoteż co do tego, czy uczyniono zadość wszystkim przepisom o zgłoszeniach do rejestru spółek.

Ponadto będzie z reguły nieodzownem, by przed przystąpieniem do rewizji przejrano akta poprzednich rewizji, przy spółkach, towarzystwach, zaś, które podlegają rewizji związku lub wydziału krajowego, inne akta wydziału krajowego lub związku, odnoszące się do spółki o którą chodzi.

§. 18.

Rewizję przeprowadzić należy w siedzibie spółki (towarzystwa). Rewizor winien — o ile przeciwnieństwo nie jest wskazaniem — zawiadomić na przód spółkę (towarzystwo), którą ma rewidować, o tem, że rewizją przeprowadzi i kiedy. Zarząd zawiadomić ma o tem bezzwłocznie radę nadzorczą, jeżeli ona istnieje, by mogła brać udział w rewizji; zawiadomienie takie należy wykazać rewizorowi.

Jeżeli rewizja następuje bez poprzedniego zapowiedzenia, natenczas ma rewizor jeszcze przed rozpoczęciem swych czynności wezwać zarząd, by zawiadomił radę nadzorczą i po przedsięwzięciu pierwszych wstępnych czynności rewizyjnych z dalszą rewizją wstrzymać się tak długo, dopóki się

członkowie rady nadzorczej nie stawią lub przynajmniej dopóki nie będą mogli się stawić.

Rewizor winien na żądanie okazać funkcjonariuszom spółki (towarzystwa) swoją legitymację względnie dekret mianowania.

§. 19.

Rewizor ma prawo — o ile tego wymaga przeprowadzenie rewizji — wchodzić do lokali urzędowych i przemysłowych, przeglądać księgi i papiery, tudzież badać stan kasy, stan papierów wartościowych, zapisów dłużnych i towarów. Od organów i zastępców spółki (towarzystwa) może żądać informacji i wyjaśnień, które mu się w celu gruntownej i zupełnej rewizji potrzebnymi wydają, aby zyskać ile możności jak najdokładniejszy i jak najwierniejszy obraz czynności spółki (towarzystwa) (§. 6, ustęp 1 ustawy z dnia 10. czerwca 1903. Dz. u. p. Nr. 133).

Gdyby miano rewizorowi w czynności jego stawiać przeszkody, należy przedewszystkiem zwrócić uwagę na kary porządkowe zagrożone w ustawie za tego rodzaju zachowanie się (§. 11 wspomnianej właśnie ustawy) a jeżeli napomnienie to pozostanie bez skutku, uczynić doniesienie, według stanu rzeczy do trybunału pierwszej instancji albo do politycznej władzy krajowej.

§. 20.

Stwierdzenie stanu kasy winno nastąpić w obecności przynajmniej jednego funkcjonariusza spółki (towarzystwa), ile możności w obecności tego funkcjonariusza, któremu jest powierzone prowadzenie kasy.

W razie wadliwego prowadzenia ksiąg ma rewizor prawo należyte według jego zdania wpisy umieszczać obok tych które zastał. Przeto jednak nie powinna ucierpieć czytelność tych ostatnich a nadto należy do tych wpisów rewizora używać atramentu innego koloru aniżeli ten, którym inne wpisy uskuteczniiono; uwidocznić także należy w odpowiedni sposób, że wpisy te rewizor poczynił.

Jeżeli się to w danym przypadku koniecznem okaże, może rewizor w celu przekonania się o tem, czy poszczególne pozycje rachunkowe są rzetelne, zasięgać informacji od wierzycieli lub dłużników spółki (towarzystwa); przytem należy jednak postępować zawsze z największą ostrożnością a głównie unikać należy wszystkiego, coby mogło kredytowi spółki zaszkodzić.

Dla stwierdzenia ważnych okoliczności może rewizor w każdej chwili podczas przeprowadzania rewizji spisać protokół, który podpisać mają wszyscy obecni funkcjonariusze spółki (towarzystwa).

IV. Szemat pytań dla rewizyi, dokonywanych przez rewizorów, ustanowionych przez sąd lub przez polityczną władzę krajową.

§. 21.

Podany niżej szemat pytań służyć ma jako pouczenie w tym kierunku, na które punkty zważać winien głównie rewizor ustanowiony przez władzę państwową przy wszelkiego rodzaju spółkach (towarzystwach) podczas swej kontrolnej czynności. Obok tego będzie on jednak musiał zwracać zawsze ścisłą uwagę także na te strony materalnego i formalnego prowadzenia interesów, które według gatunku i rodzaju dotyczącej spółki (towarzystwa) w czynnościach jej głównie w grę wchodzi i w ogóle będzie musiał zawsze dostosowywać swą kontrolę do właściwości poszczególnego przypadku.

V. Składanie sprawozdań.

§. 22.

O wyniku rewizyi układu rewizor sprawozdanie rewizyjne, w którym przedstawić ma wszystkie istotne szczegóły, mające wpływ na ocenienie czynności spółki (towarzystwa), odpowiedzieć na pytanie, czy przestrzegano ustawowych i statutowych przepisów, tudzież wymienić wszystkie dostrzeżone ważniejsze usterki (§. 16, ustęp 4 tego rozporządzenia).

W sprawozdaniu podać należy czas rozpoczęcia i ukończenia rewizyi.

Jeżeli rewizora ustanowił wydział krajowy lub związek, przedkładać należy sprawozdanie rewizyjne wydziałowi krajowemu, lub zarządowi związku, zresztą zaś zarządowi spółki (towarzystwa) (§. 7 ustawy z dnia 10. czerwca 1903, Dz. u. p. Nr. 133).

Rewizorowie, których ustanawia władza sądowa lub polityczna, winni wraz ze swem zawiadomieniem o przedsięwzięciu rewizyi przedłożyć wykaz kosztów, których się za tę rewizyę domagają, albowież, jeżeli się umówiono w tym względzie z rewidowaną spółką (towarzystwem), zawiadomić o tem podając równocześnie kwotę.

VI. Uchylenie dostrzeżonych usterek.

§. 23.

Jeżeli rewizya wykazała, że przekroczone ustawowe lub statutowe przepisy, wyznaczyć ma rewizor spółce (towarzystwu) odpowiedni termin, w ciągu którego usterki te uchylić należy. Termin ten tak ustanawiać należy, by spółka (towarzystwo)

mogła według zwyczajnego biegu interesów wytknięte braki w ciągu wyznaczonego jej terminu usunąć.

Jeżeli rewizorowi usunięcia braków przed upływem tego terminu nie udowodniono, winien on przedłożyć — w przypadku, jeżeli go ustanowił wydział krajowy lub związek, za pośrednictwem wydziału krajowego lub zarządu związku. zresztą zaś bezpośrednio — odpis swego sprawozdania rewizyjnego, z potrzebnemi ewentualnie objaśnieniami, sądowi handlowemu (politycznej władzy krajowej) (§. 9 ustawy z dnia 10. czerwca 1903, Dz. u. p. Nr. 133).

§. 24.

Doniesienia z powodu zaniedbania ustawowych lub statutowych przepisów, czynione w myśl §u 9 ustawy z dnia 10. czerwca 1903, Dz. u. p. Nr. 133, wkładają na właściwy trybunał względnie na właściwą polityczną władzę krajową obowiązek działania w tym kierunku, by przestrzegano ustawowych i statutowych postanowień.

Przy spółkach zarobkowych i gospodarczych winien trybunał w szczególności rozważyć, czy nie ma podstawy do wkroczenia według §§ów 87 do 89 ustawy z dnia 9. kwietnia 1873, Dz. u. p. Nr. 70.

VII. Koszta rewizyi.

§. 25.

Jeżeli rewizor żąda ustalenia kosztów rewizyjnych przez władzę (§. 10, ustęp 2 ustawy z dnia 10. czerwca 1903, Dz. u. p. Nr. 133) zawiadomić ją winien o swych wydatkach w gotówce, o żądaniem wynagrodzeniu i o okolicznościach decydujących o wymiarze wynagrodzenia a to zapomocą pismnego podania. Ustalenie kosztów następuje po wysłuchaniu opinii zarządu rewidowanej spółki (towarzystwa). Po prawomocności uchwały należy kosztą rewizyjną ściągnąć z urzędu i wypłacić rewizorowi.

Sąd handlowy ściąga te koszta na żądanie rewizora także i wtedy, jeżeli spółka ociąga się z zaplaceniem kosztów rewizyjnych, umówionych z rewizorem a istnienie układu względem pewnej oznaczonej sumy kosztów dokumentem udowodniono.

§. 26.

Rewizorom ustanowionym przez władzę nie wolno samym ściągać kosztów rewizyjnych nawet wtedy, jeżeli się co do ich sumy ze spółką (towarzystwem) ułożyli. Ściągać koszta i wypłacać je rewizorowi ma ta władza, która rewizora ustanowiła.

VIII. Obowiązek zachowania tajemnicy przez rewizora.**§. 27.**

Każdy rewizor obowiązany jest — bez względu na rodzaj jego ustanowienia — zachować w tajemnicy stosunki interesów i obrotu, które przy sposobności rewizyi doszły do jego wiadomości. W sprawozdaniu rewizyjnem może on je tylko o tyle rozpatrywać, o ile one stanowią przedmiot zarządu (§. 12 ustawy z dnia 10. czerwca 1903, Dz. u. p. Nr. 133).

Pozatem winien rewizor także i we wszystkich innych stosunkach z osobami, w obec których nie

jest obowiązany do wyjaśnień, zachować milczenie co do wyników rewizyi a w szczególności wstrzymać się od wszelkich uwag, któreby mogły szkodzić kredytowi spółki (towarzystwa).

§. 28.

Rozporządzenie to nabiera mocy obowiązującej równocześnie z ustawą z dnia 10. czerwca 1903, Dz. u. p. Nr. 133.

Koerber wlr.

Call wlr.

Poszczególne pytania

przy

rewizji spółek zarobkowych i gospodarczych i товариств pokrewnych.

I. Ogólne stosunki. Statut.

1. Od kiedy товарищество istnieje? Czy jest to spółka rejestrowana?

2. Czy kontrakt spółki zawarto w sposób przepisany w ustawie (§. 3 ustawy o spółkach)? Czy jest on podpisany przez członków, którzy brali udział w założeniu spółki?

3. Czy statut zawiera postanowienia wymagane w ustawie o spółkach (§. 5)?

4. Czy także co do reszty swoich postanowień odpowiada on ustawie? Czy tylko o tyle się różni od przepisów ustawy o spółkach, o ile to jest dopuszczalne wedle tej ustawy (§. 11 ust. o spół.)?

5. Czy zachowano oryginalny statut wraz z rezolucją zarejestrowania?

6. Czy egzemplarz statutu, zaopatrzony sądową klauzulą zarejestrowania zgadza się z zapasowymi egzemplarzami statutu (§. 35 ust. o spół.)?

7. Czy ewentualne zmiany statutu przysły do skutku zgodnie z ustawą i statutem i czy je w sądzie handlowym należyce do zarejestrowania zgłoszono? Czy są uchwały zarejestrowania?

8. Czy spółka opiera się na nieograniczonej czy na ograniczonej poręce? Do jakiej sumy sięga w tym ostatnim przypadku poręka członków?

9. Jak wysokie są udziały? Jak udziały te powstają? W razie dopuszczalności ratalnej spłaty: czy terminy spłat bywają dotrzymywane?

10. Czy agendy spółki pozostają w granicach zakreślonych przez ustawę i statut?

11. Ile członków liczyła spółka z końcem ostatniego roku bilansowego? Powody niezwykłego przybytku lub ubytku.

12. Czy spółka jest w likwidacji? Czy poczyniono przepisane w tym okresie zgłoszenia? Czy likwidacja postępuje w przepisany sposób?

II. Członkowie.

1. W jaki sposób przyjmuje się nowych członków? Czy postanowienia, które statut w tej mierze zawiera, ściśle bywają przestrzegane?

2. Czy deklaracje przystąpienia są odpowiednio do wszystkich wymogów stylizowane, czy są przez przystępujących podpisane (§. 3 ust. o spół.) i czy się je starannie przechowuje?

3. Czy członkowie spółki są do rejestru członków (§. 14 ust. o spół.) należyście wpisani?

4. Czy rejestr członków jest wyłożony do wglądu?

5. Czy przyjęcie na członka i dalsze pozostawanie w tym charakterze zależnem jest od zamieszkania w pewnym oznaczonym powiecie?

6. Czy postanowienia o wystąpieniu członków bywają przestrzegane?

7. Czy termin wypowiedzenia przewidziany w ustawie (§§. 54, 77 ust. o spół.), a ewentualnie dłuższy, w statucie przewidziany, bywa przestrzegany?

8. Czy wypowiedzenia następują pisemnie?

9. Czy chwilę wystąpienia właściwie się ustala? Czy nie zwraca się udziałów przed upływem ustawowego lub dłuższego statutowego terminu?

10. Czy wypowiedzenie udziałów tudzież wystąpienie członków zapisuje się natychmiast w rejestrze członków?

11. Czy wykluczono jakich członków? Z jakich przyczyn? Czy trzymano się przytem przepisów statutu?

III. Zarząd.

1. Z ilu członków składa się zarząd?
2. Czy zarząd wybiera się z pośród członków spółki?
3. Czy zarząd pełni swój urząd bezpłatnie czy też pobiera wynagrodzenie, ewentualnie w jakiej wysokości?
4. Czy członków zarządu ustanawia się w przepisany sposób i czy we właściwym czasie?
5. Czy członków zarządu zgłasza się do rejestru spółek każdorazowo natychmiast po ich ustanowieniu? Czy podpisy ich przedłożono?
6. Czy ogłoszenia i deklaracje zarządu tudzież podpisywanie spółki następuje w sposób w ustawie (§. 17 ust. o spół.) i w statucie przewidziany?
7. Czy obowiązki zarządu są unormowane w odpowiedni sposób w statucie, w ewentualnym regulaminie lub w instrukcji?
8. Czy zarząd wypełnia ciążące na nim obowiązki?
9. Czy trzyma się on granic, określonych statutem, istniejącym ewentualnie regulaminem lub instrukcją?
10. Jak często odbywają się posiedzenia zarządu?
11. Czy prowadzi się księgę protokołów tych posiedzeń? Czy uchwały zarządu są z niej należycie i szczegółowo wpisane i przez obecnych przy ich powzięciu członków zarządu podpisane?
12. Czy spółka ma stałych urzędników? Do jakich czynności? Czy umowy z nimi zawarte odpowiadają celowi? Jakie są wynagrodzenia urzędników? Czy złożyli kaucję?

IV. Rada nadzorcza.

1. Czy istnieje rada nadzorcza?
2. Z wielu członków składa się rada nadzorcza?
3. Czy się ją wybiera z pośród członków spółki?
4. Czy funkcje zarządu i rady nadzorczej ściśle są rozgraniczone? Czy i na wspólnych posiedzeniach głosują one oddzielnie?
5. Czy istnieje instrukcja dla rady nadzorczej?

6. Czy rada nadzorcza wypełnia należycie ciążące na niej obowiązki, w szczególności czy wypełnia należycie obowiązek kontroli we wszystkich gałęziach administracji?

7. Czy odbywa regularnie posiedzenia?

8. Czy bada regularnie tok działalności spółki, czy kontroluje buchalterię, a zwłaszcza czy przegląda peryodyczne zamknięcia rachunków, wreszcie czy odbywa niespodzianie rewizje stanów kasy? W jakich okresach czasu?

9. Czy dba o usuwanie spostrzeżonych przez siebie usterek?

10. Czy prowadzi się osobną księgę protokołów posiedzeń rady nadzorczej? Czy wyniki dokonanych rewizji są w niej uwidocznione?

11. W szczególności czy rada nadzorcza bada w myśl przepisów ustawy rachunek roczny wraz z bilansem i wnioski względem rozdziału zysków i czy składa z tego sprawozdanie walnemu zgromadzeniu?

V. Walne zgromadzenie.

1. Czy walne zgromadzenie zwoływa się we właściwym czasie, w terminie w statucie przewidzianym i to co najmniej raz w roku?
2. Czy się je zwoływa w sposób statutem przepisany?
3. Czy przy zwoływaniu walnego zgromadzenia ogłasza się cel jego w sposób przepisany?
4. Czy dba się o to, by członkowie spółki mogli w odpowiednim czasie przed walnym zgromadzeniem przejrzeć przygotowane zamknięcie rachunków?
5. Czy na walnym zgromadzeniu zapadają uchwały tylko co do przedmiotów ogłoszonych przy zwołaniu?
6. Czy księgę protokołów uchwał walnego zgromadzenia prowadzi się należycie i czy jest podpisana według przepisu statutu?
7. Czy z wpisów można poznać przebieg walnego zgromadzenia we wszystkich istotnych punktach i przekonać się, że poszczególne uchwały przysły do skutku w sposób przepisany ustawą i statutem?
8. Czy księga protokołów jest dla członków spółki dostępna?

VI. Działalność spółki w ogólności.

1. Czy działalność spółki jest sumienną i gospodarczą? Czy istnieje regulamin tej działalności, czy odpowiada on celowi i czy się go odpowiednio

przestrzega? Czy unika się ile możliwości ryzykownych interesów? W jakim kierunku głównie okazały się usterki?

2. Jaki zachodzi stosunek pomiędzy własnym majątkiem (udziały, fundusz zapasowy), a obcym w spółce? Z czego się ten ostatni składa? Czy ogólna suma obcego majątku nie jest stosunkowo za wysoka? Czy trzymano się pod względem zaciągania zobowiązań granic zakreślonych ewentualnie statutem albo uchwałami walnego zgromadzenia?

3. Czy spółka uiszcza się należycie ze swych zobowiązań? Czy zalega ze spłatami lub czy też nawet znajduje się w stanie nadmiernego zadłużenia?

4. Czy przestrzega się ściśle tego, by zobowiązaniom spółki odpowiadały zawsze środki potrzebne do ich pokrycia? Oznaczenie odpowiednich terminów spłat, zwrotów i wypowiedzeń.

5. Czy w szczególności pamięta się o tem, by nie więzić kapitałów spółki przez lokacye, które się z trudnością dają realizować?

6. Czy się przestrzega ściśle norm pod względem udzielania kredytu, postanowionych statutem lub uchwałą walnego zgromadzenia, tudzież przepisanych środków ostrożności? Czy w szczególności ma to miejsce względem udzielania kredytu członkom zarządu i rady nadzorczej, jakoteż względem przyjmowania ich jako ręczycieli?

7. Czy w poszczególnych przypadkach udzielania kredytu postępuje się z wymaganą ostrożnością?

8. Czy pod względem przedłużania kredytu nie panuje zbyt względna praktyka? Czy zważa się zwłaszcza na poprzednie zapłacenie zapadłych odsetek? Czy pamięta się o tem, by na ten okres czasu, na który się kredyt przedłuża, przedłużono także zobowiązanie poręczycieli?

9. Czy czuwa się odpowiednio nad tem, by należące się spłaty wpływały? Czy są zaległości, których z niedbalstwa nieściągnięto, a mianowicie czy są takie, którym grozi niebezpieczeństwo ze zwłoki?

10. Czy dba się o to, by skrypty dłuższe dotyczące zobowiązań wobec spółki należycie były wystawiane? Czy się skrypty dłużne bezpiecznie przechowywa i po uiszczeniu zapłaty zwraca lub niszczy?

11. Czy środki ostrożności przeciw sprzeniewierzeniom zarządzono w dostatecznej rozciągłości?

12. Czy wpłaty i wypłaty uskutecznia się zawsze w myśl przepisów statutu, regulaminu itd. i na podstawie wymaganych uchwał?

13. Czy buchalteryę oddzielono odpowiednio od kasowości?

14. Czy buchalterya odpowiada rodzajowi i rozmiarowi interesów? Jakie księgi się prowadzi?

15. Czy księgi prowadzi się według przepisów ustawy handlowej? Czy są one oprawione, paginowane, czy niema w nich przekreśleń, któreby czyniły poprzedni wpis nieczytelnym, lub czy niema w nich wyskrobań? Czy są wpisy ołówkiem?

16. Czy księgi i korespondencye są należycie przechowane? Czy są księgi z lat poprzednich?

17. Czy prowadzi się księgi bieżąco, nie zalegając z wpisami?

18. Czy istnieje księga kasowa, prowadzona należycie i bez zaległości? Czy założona jest przejrzysto i czy wpisy są dość szczegółowe?

19. Czy księgę tę zamyka się i kontroluje w odpowiednich okresach?

20. Czy wpisy do księgi kasowej zgadzają się dokładnie z uchwałami zarządu i z innymi odpowiednimi dokumentami?

21. Czy poszczególne pozycye przeniesiono do ksiąg głównych i kont prawidłowo i czy niema zaległości pod tym względem?

22. Czy badanie przejrzanych przez rewizora poświadczeń wierzytelności ze strony wierzyteli spółki i innych aktów i dokumentów, dotyczących toku interesów spółki, wykazało zgodność ich z księgami spółki?

23. Czy według prób wyrzykowych obliczono prawidłowo odsetki przy kwotach oprocentowanych?

24. Czy przy poszczególnych peryodycznych zamknięciach cyfry dobrze zesumowano?

25. Czy urządzenie kasowości i kontroli kasowej odpowiada celowi?

26. Jaki stan kasy zastano w czasie rewizyi? Z czego się składa? Czy zgadza się z księgami? Wyjaśnienie i usunięcie ewentualnych różnic.

27. Czy niema spółka zbyt wielkich zasobów kasowych, zwłaszcza w gotówce?

28. Czy zasoby kasowe są bezpiecznie przechowane? Czy zamknięcie jest podwójne (wzajemne)? Czy z końcem każdego dnia urzędowego skontruje się stan kasy?

29. Czy budynki, zapasy towarów i t. p., należące do spółki, są odpowiednio od ognia ubezpieczone?

30. Czy zarząd i rada nadzorcza sporządzają z końcem roku inwentarz wszystkich przedmiotów majątku i czy wynik jego stwierdza się protokołem podpisanym przez wszystkich obecnych?

31. Czy przedmioty majątkowe spółki (mianowicie nieruchomości, ruchomości, papiery wartościowe) wpisuje się do inwentarza z tą wartością, jaką im w danej chwili przyznać należy? Czy się odpisuje co należy?

32. Czy w szczególności wstawia się wątpliwe wierzytelności do aktywów tylko według ich prawdopodobnej wartości i czy się odpisuje zupełnie wierzytelności nieściągalne?

33. Czy coroczne zamknięcie rachunków wczas się uskutecznia?

34. Czy zgadza się ono z księgami?

35. Czy stan czynny i bierny prawidłowo się bilansuje a zwłaszcza czy nie wstawia się do stanu czynnego pozycji należących do stanu biernego?

36. Czy konto zysków i strat prawidłowo jest zestawione?

37. Czy przestrzega się ściśle postanowień statutu co do rozdziału zysków i pokrycia strat?

38. Czy rozdzielono dywidendy od udziałów ewentualnie w jakiej wysokości? Czy istnieją w tym względzie statutowe ograniczenia? Czy się je przestrzega?

39. Czy walne zgromadzenie zatwierdziło zamknięcie rachunków z ubiegłych lat i czy zatwierdzenie to jest z księgi protokołów widocznem?

40. Czy zamknięcie rachunków ogłoszono we właściwym czasie i z przepisaną treścią (§. 22 ust. o spół.)?

41. Czy przedłożono politycznej władzy we właściwym czasie odpis zatwierdzonego zamknięcia rachunków?

42. Czy istnieje fundusz rezerwowy? Czy wysokość jego odpowiada rodzajowi i rozmiarowi interesów?

43. Czy kwoty, przepisane statutem, wpływają do funduszu rezerwowego?

44. Czy fundusz rezerwowy jest według postanowień statutu ulokowany? Czy się go używa w toku interesów czy też gdzieindziej jest unieszczony?

45. Czy istnieją specjalne fundusze rezerwowe? Jak są ulokowane i zaksiężkowane?

46. Czy podatki regularnie bywają płacone? Czy się przestrzega przepisów stemplowych?

VII. Rewizya.

1. Czy zarząd spółki powziął bezpośrednio po otrzymaniu sprawozdania rewizyjnego z ostatniej rewizji uchwałę (na wspólnem posiedzeniu z radą nadzorczą, jeżeli taka istnieje) co do tego sprawozdania?

2. Czy zgłoszono sprawozdanie rewizyjne jako przedmiot uchwały przy zwoływaniu bezpośrednio następującego walnego zgromadzenia?

3. Czy na walnem zgromadzeniu odczytano sprawozdanie rewizora w całej osnowie i czy rada nadzorcza (a gdy jej nie ma, zarząd) oświadczyła się co do wyniku rewizyi?

4. Jakie uchwały powzięło w tym względzie walne zgromadzenie i jak je wykonano?

5. Czy usunięto usterki, dostrzeżone przy ostatniej rewizyi?

